

Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9

Høyskolen Kristiania
v/Nemnd for studentsaker
Postboks 1190 Sentrum
0107 OSLO

Bergen, 06.05.2024
Deres ref.: 28_2022
Vår ref.: 24/02601 (108/2023)

Unntatt offentligheten etter offl. § 13(1), jf. fvl. § 13(1)

SAK NR. 108/2023: VEDTAK FATTET AV FELLEES KLAGENEMND I SAK OM ANNULLERING OG UTESTENGING PÅ GRUNN AV FUSK

Det vises til vedtak fattet av klagenemnda ved Høyskolen Kristiania (heretter HK) i sak 28_2022 som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Saken er tidligere behandlet av Felles klagenemnd i møte 31.05.2023, der vedtaket fattet av klagenemnda ved HK ble stadfestet.

Bakgrunnen for den nye behandlingen er at Kunnskapsdepartementet i brev av 08.11.2023 har uttalt at enkelte vedtak i Felles klagenemnd (nemnda) gjort i perioden 01.04.2022 til 22.09.2023, er ugyldige på grunn av at tidligere leder for klagenemnda og to studentrepresentanter (et medlem og et varamedlem) i denne perioden var ugyldig oppnevnt, og at disse sakene må behandles på nytt. Dette gjelder vedtak, der nemnda ikke ville ha vært vedtaksfør uten at noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene deltok, og saker der det var dissens i nemndas opprinnelige behandling og stemmen til noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene var avgjørende for innholdet i vedtaket.

Felles klagenemnd ville ikke ha vært vedtaksfør under behandling av saken i møtet 31.05.2023, uten at leder og/eller den ugyldig oppnevnte studentrepresentanten var til stede, jf. § 3 i Forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universitet og høyskoler. Vedtaket er derfor ugyldig, og det må treffes nytt vedtak.

Felles klagenemnd har på denne bakgrunn besluttet å behandle klagerens sak 23/00088 (108/2023) på nytt med ny nemndssammensetning, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd

HK-dir – Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Postboks 1093, 5809 Bergen post@hkdir.no

bokstav c. Klageren ble i brev 21.02.2024 informert om at Felles klagenemnd ville gjøre en fornyet behandling av klagesaken med ny nemndssammensetning våren 2024.

Felles klagenemnd med riktig sammensetning, behandlet saken under møte 15.04.2024. Tidligere vedtak fattet av Felles klagenemnd ble opphevet. Vedtak fattet av klagenemnda ved HK ble stadfestet.

FELLES KLAGENEMND BEMERKER

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 annet ledd.

Habilitet

Av de medlemmene i Felles klagenemnd som deltar i behandlingen av omgjøringsaken, deltok Fredrik Boksasp, Liv Sandvik og Frode Randal i den tidligere behandlingen av saken.

På grunn av den medieoppmerksomheten som har vært omkring Felles Klagenemnd sitt arbeid, har Felles Klagenemnd vurdert om disse medlemmers deltakelse i den tidligere behandlingen av saken, er et særegent forhold som er egnet til å svekke medlemmenes upartiskhet, og derfor medfører at medlemmene er inhabile i behandlingen av omgjøringsaker, jf. fvl. § 6 annet ledd. Felles klagenemnd har avgjort habilitetsspørsmålet etter fvl. § 8, og har kommet til at nemndas medlemmer er habile i vurderingen av omgjøringsaken.

I vurderingen av habilitetsspørsmålet har nemnda vektlagt at det rettslige utgangspunktet er at tidligere deltakelse i behandlingen av en sak som tas opp til ny behandling av det samme organet, ikke fører til inhabilitet. Nemnda er et kollegialt organ der hvert medlem har ansvaret for å gjøre seg opp en selvstendig mening om sakene og det må kunne forutsettes at de også ved den nye behandlingen foretar en objektiv og saklig vurdering. Nemndsmedlemmene er utnevnt fordi de har den kompetanse og bakgrunn som kreves etter forskrift om felles klagenemnd § 2 annet ledd.

De forhold som har skapt medieoppmerksomhet og har ført til at saken må behandles på nytt, knytter seg ikke til noen av de nåværende medlemmene av Felles klagenemnd, men til at tidligere leder og to studentmedlemmer var oppnevnt i strid med forskriften.

Medlemmene har ingen egeninteresse i utfallet av saken. De aktuelle medlemmene vurderer ikke seg selv som inhabile i saken.

Kunnskapsdepartementet har i brev til Felles Klagenemnd datert 5. januar 2024, også gitt uttrykk for at departementet ser det som klart at deltakelse i den tidligere behandlingen av et vedtak som er oppe til ny behandling, ikke fører til inhabilitet, med mindre det foreligger særlige forhold i den enkelte sak.

Det enkelte medlem har ansvaret for å vurdere om det foreligger særlige forhold som kan føre til inhabilitet. Ingen av de aktuelle medlemmene har gitt uttrykk for at det foreligger slike forhold.

Sakens bakgrunn

Klageren er [REDACTED]. Saken gjelder mistanke om i forbindelse med gjennomføringen av hjemmeeksamen i emnet [REDACTED], innlevert [REDACTED].

I forbindelse med sensur ble det oppdaget at klagerens besvarelse (kandidat [REDACTED]) hadde likheter mot en medstudents besvarelse (kandidat [REDACTED]). Sensor meldte fra om mistanken om fusk til studieadministrasjon 01.09.2022. Det følger av rapport fra sensor at mistanken om fusk baserer seg på materialet som studentene leverte inn for å løse eksamensoppgavene, herunder [REDACTED]. Sensor viste til at klageren og medstudenten har filer med identisk innhold, herunder identiske [REDACTED] med unntak av navn på [REDACTED], og samt at mange tilfeller i [REDACTED] på sidene er identiske. I tillegg misforstod begge kandidatene oppgaven om å [REDACTED] på samme måte. Sensor skrev at [REDACTED] er såpass kompleks og fleksible at to studenter ikke skal kunne komme frem til det samme svaret uavhengig av hverandre.

I brev 08.09.2022 ble klageren varslet om mistanken om fusk. Klageren ble samtidig orientert om sine rettigheter, regelverket og videre saksgang.

HK mottok forklaring fra klageren 16.09.2022. Klageren anførte at h[un] ikke fusket under eksamen. Klageren forklarte at det er vanskelig å si hvor lik besvarelsen h[un] er medstudenten sin besvarelse kun basert på den ene delen av eksamensoppgaven som klageren leverte ([REDACTED]). Læreren har gitt studentene eksempler og struktur for løsning av oppgaver, herunder [REDACTED] noe som kan være bakgrunnen for likhetene.

HK oversendte saken til klagenemnda ved HK 28.10.2022, med klageren på kopi.

Klageren innga en supplerende forklaring i saken i e-post 03.11.2022. Klageren forklarte at h[un] diskuterte den delen av oppgaven som gjaldt [REDACTED] med en venn, og at dette nok har medført at de fikk samme [REDACTED]. De hadde ikke intensjon om å fuske. De hadde imidlertid ikke noe valg, ettersom begge er [REDACTED] med manglende [REDACTED]. De hadde ikke kontroll på eksamensreglene. De angret på handlingen og ønsket en sjanse til å rette opp i dette.

Klagenemnda ved HK behandlet saken i møte 10.12.2022. Klageren deltok og forklarte seg i møtet. Klageren forklarte at h[un] ikke hadde intensjon om å fuske. H[un] trodde deling av [REDACTED] var lov, men visste at de ikke kunne ha samme [REDACTED].

Klagenemnda ved HK fant at klageren forsettlig hadde samarbeidet ulovlig med medstudenten under eksamen. I vurderingen av det objektive vilkåret la de vekt på sammenligningen av besvarelsene og rapporten fra sensor. De viste til likhetene i form av identisk [REDACTED] med unntak av [REDACTED]. De presiserte at [REDACTED] ikke har noe med løsningene og gjøre, men at det var relevant hva man la inn i de ulike [REDACTED]. Funksjonelt var derfor klagerens og medstudentens [REDACTED] identisk. De viste også til sensors vurdering om at sannsynligheten for slike likheter er liten og klagerens erkjennelse. I vurderingen av det subjektive vilkåret la de vekt på klagerens erkjennelse av samarbeidet med medstudenten. De fant ikke at klageren hadde vært i aktsom rettsvillfarelse, og viste til klagerens uttalelse om at h[un] var klar over at besvarelsene ikke kunne være like. Klagenemnda ved HK fattet vedtak om annullering og utestenging høstsemesteret 2022 og vårsemesteret 2023, nærmere bestemt 10.12.2022 til 30.06.2023.

Klageren påklaget vedtaket i e-post 18.11.2022. I klagen opprettholdes tidligere forklaringer og anførsler. Klageren skrev videre at h̄n håper det kan hensyntas at h̄n er ████████ som ikke har tilstrekkelig kunnskap om de gjeldende reglene. At h̄n har lite kunnskap om reglene støttes opp av at h̄n i fjor fikk ikke bestått på en eksamen, uten at h̄n klaget på dette fordi h̄n var ukjent med reglene. Klageren skrev at h̄n har lært mye av denne saken, og at håper h̄n kan få en mildere reaksjon. H̄n viste til at utestengingen går utover arbeidsmuligheter etter studiet.

Klagenemnda ved HK vurderte klagen i møte 14.12.2022, men fant ikke grunnlag for å omgjøre vedtaket. De viste til at klageren ikke var i aktsom rettsvillfarelse. De fant heller ikke at det forelå formildende omstendigheter for reaksjonsfastsettelsen. Vedtaket datert 10.11.2022 ble opprettholdt. Saken er deretter oversendt Felles klagenemnd for videre behandling.

Saken står for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 4-7 første ledd litra b. Vilkårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot. prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd litra b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens eksamen er omfattet av bestemmelsen.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd litra b.

Objektivt vilkår

Felles klagenemnd har funnet det bevist at det objektive vilkåret for fusk er oppfylt i denne saken, jf. uhl. § 4-7 første ledd litra b.

Når det gjelder fuskebegrepet har departementet uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp.nr. 40 (2001-2002), under punkt 12.1.10 på side 54:

Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.

Det følger av forskrift om opptak, studier, grader og eksamen ved HK § 4-9 første ledd hva som skal anses som fusk:

§ 4-9.Fusk ved eksamen og obligatorisk aktivitet

(1) Handlinger eller forhold som tar sikte på å gi studenten, eller en medstudent, et uberettiget fortrinn regnes som fusk. Det samme gjelder for handlinger som medfører at studentens, eller en medstudents,

kunnskaper og ferdigheter ikke blir prøvd og vurdert på en faglig betryggende måte. Eksempler på fusk fremkommer i gjeldende retningslinjer.

Videre er fusk nærmere beskrevet i Retningslinjer til kapittel 4 Eksamen § 4-9:

...

- Ureglementert samarbeid mellom eksamenskandidater eller grupper. Samarbeid som fører til at en besvarelse idet alt vesentlige er lik en annen besvarelse til samme eksamen der det kreves individuelle besvarelser

...

Felles klagenemnd har funnet det bevist at klageren objektivt sett har fusket på eksamen. I vurderingen av det objektive vilkåret har nemnda lagt avgjørende vekt på beskrivelsene fra sensor i udatert notat, hvor likhetene mellom klagerens besvarelse og medstudentens besvarelser innlevert i det samme emnet fremkommer. Felles klagenemnd viser til sensors beskrivelser av at klagerens og medstudentens [REDACTED] er identiske, med unntak av navnet på [REDACTED]. Nemnda fremhever herunder sensors vurdering om at [REDACTED] er såpass kompleks og fleksible nok til å anta at to studenter ikke skal kunne komme frem til det samme svaret uavhengig av hverandre. De nevnte vurderingene fremstår grundige. Nemnda har ikke grunnlag for å betvile de konkrete vurderingene som er gjort, og legger disse til grunn i sin vurdering.

Klageren har erkjent at h[un] diskuterte oppgaven som gjaldt [REDACTED] med en venn. H[un] har imidlertid anført at h[un] ikke har samarbeidet med noen under eksamen, og at likhetene kan skyldes at læreren har gitt studentene eksempler og struktur for løsning av oppgaver. Diskusjoner om oppgaven under eksamen er i seg selv et objektivt brudd på fuskebestemmelsene. For øvrig utelukker ikke nemnda at enkelte likheter i besvarelsene kan komme av at studentene blant annet bruker like eksempler for løsning av oppgaver. Slik nemnda vurderer det, kan ikke dette alene forklare omfanget og særegenhetene ved likhetene mellom besvarelsene. Nemnda slutter seg til det som er nevnt ovenfor om sensors vurdering av at to studenter skal kunne komme til samme svar uavhengig av hverandre.

Felles klagenemnd har kommet til at det objektive vilkåret for fusk er oppfylt, jf. forskrift om opptak, studier, grader og eksamen ved HK § 4-9 første ledd.

Subjektivt vilkår

Det neste spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om vilkåret forsett eller grov uaktsomhet (skyldkravet) er oppfylt.

Forsett foreligger i de tilfeller hvor en person har foretatt en bevisst handling. Dette innebærer at klageren må ha vært klar over den faktiske handlingen som medførte at det objektive fuskevilkåret er oppfylt.

Det er ikke krav om hensikt om fusk for å oppfylle kravet til forsettlig utført fuskehandling.

Kravet til forsett omfatter heller ikke kunnskap om hvorvidt handlingen er ulovlig eller ikke.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at klageren har fusket forsettlig.

Det saksforhold i form av ulovlig samarbeid som nemnda har funnet bevist ovenfor, under det objektive vilkåret, kaster samtidig lys over det subjektive vilkåret. Nemnda vurderer at det ulovlige samarbeidet som har funnet sted, nærmest etter sin natur må være en villet handling.

Felles klagenemnd kan ikke se at det er noe i dokumentasjonen som peker i retning av at den ulovlige kontakten skal ha oppstått i vanvare, altså gjennom uaktsomhet.

Nemnda vil videre bemerke at forsettkravet ikke krever hensikt om fusk. Det er tilstrekkelig å konstatere at en student bevisst har overtrådt de handlingspliktene som følger av reglene ved den enkelte undervisningsinstitusjonen. En slik forståelse av regelverket er også lagt til grunn av Høyesterett, jf. Rt. 2015 s. 995. Hva gjelder anførselen om at klageren ikke visste at dette utgjorde fusk, vises det til vurderingen av rettsvillfarelse like nedenfor.

Rettsvillfarelse

Nemnda har merket seg anførselen om at klageren ikke kjente til reglene, og at h[un]n trodde deling av [redacted] var lov. Nemnda forstår dette som en anførsel om at klageren var i aktsom rettsvillfarelse vedrørende reglene for fusk.

Hvorvidt uvitenhet om gjeldende regler kan fritta for ansvar, er et spørsmål om rettsvillfarelse. Felles klagenemnd bemerker at villfarelse om regler kun kan fritta for ansvar dersom villfarelsen har vært aktsom, det vil si unnskyldelig.

Felles klagenemnd vil i denne forbindelse vise til Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) under punkt 12.1.10 «Til § 54. Annullering av eksamen eller prøve», hvor departementet har uttalt følgende:

I eksamens- og prøvesituasjoner stilles det høye aktsomhetskrav til studentene, og den enkelte student er selv ansvarlig for å sette seg inn i hva som er lovlige hjelpemidler, retningslinjer for bruk av disse og regler om kildebruk før eksamen.

I tillegg vises det til forarbeidene til uhl. § 4-7, Prop. 59 L (2013-2014):

Det legges til grunn en meget streng aktsomhetsplikt for studentene ved eksamen. I dette ligger det en plikt for studentene til å sette seg inn i eksamensreglementet og hvilke hjelpemidler som er tillatt brukt under selve eksamen.

Felles klagenemnd vil innledningsvis understreke at det er studentenes eget ansvar å sette seg inn i hvilke regler og krav som gjelder for den enkelte prøvingssituasjonen, herunder reglene om kilde- og sitatbruk. Det er gitt informasjon om formelle krav for innleveringer ved HK på lærestedets nettsider. Nemnda viser til at klageren er [redacted] på [redacted] og må anses som en [redacted]. Det bør kunne forventes at h[un]n har kunnskap eksamensregelverket. I denne saken er det videre tale om et brudd på grunnleggende normer for akademisk redelighet. Nemnda bemerker at dersom klageren var usikker på reglene for fusk, ga det klageren en særskilt oppfordring til å undersøke dette nærmere med lærestedet i tilstrekkelig tid før innlevering.

Felles klagenemnd har på bakgrunn av det ovennevnte funnet at klageren ikke var i unnskyldelig rettsvillfarelse vedrørende reglene om fusk.

De subjektive og objektive vilkårene for fusk er oppfylt.

Reaksjon

I henhold til uhl. § 4-7(1) og § 4-8(3) er det hjemmel for annullering og utestenging fra institusjonen, samt å frata retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner i inntil ett år.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at klageren fusket forsettlig på eksamenen. Dette innebærer et grovt tillitsbrudd, og både allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at det må reageres strengt.

Etter retts- og forvaltningspraksis er den normale reaksjonen ved forsettlig fusk annullering og utestenging i to semestre, uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs.

Klagenemnda ved HK har fattet vedtak om annullering av oppgaven og utestenging i to semestre. Dette er i tråd med praksis.

Nemnda har merket seg anførselen om at det foreligger formildende omstendigheter i saken. Klageren har vist til at hⁿ er [redacted] og har språkbarrierer, og at hⁿ derfor ikke har tilstrekkelig kunnskap om de gjeldende reglene. Etter nemndas syn er ikke manglende språkferdigheter et forhold som kan vektlegges i formildende retning i vurderingen av hva som er riktig reaksjon ved forsettlig fusk. Nemnda viser også til at det som er nevnt ovenfor om at det er klagerens ansvar å sette seg inn i eksamensregelverket.

Klageren har videre vist til at utestengingen går utover hⁿ arbeidsmuligheter etter studiet. Til dette vil nemnda bemerke at påvirkning av planlagt studieførløp og de konsekvenser dette må ha, må anses som påregnelige følger av fuskehandlingen, og kan ikke vektlegges i formildende retning.

Felles klagenemnd har merket seg at den samlede saksbehandlingstiden – ved underinstansen og til saken ble behandlet første gang av klageinstansen – er på til sammen i overkant av 8 måneder. Nemnda vurderer at dette ikke har vært for lang saksbehandlingstid.

Felles klagenemnd har etablert en praksis for at lang samlet saksbehandlingstid før klagenemnda tar stilling til saken, kan føre til nedsatt reaksjon. Bakgrunnen for dette er at lang ventetid på å få en avklaring, kan utgjøre en ekstra belastning for klageren. Nemnda har på denne bakgrunn vurdert om det skal ha betydning for reaksjonsfastsettelsen at saken nå gjenopptas ca. 10,5 måneder etter at Felles klagenemnd behandlet saken første gang. Nemnda har kommet til at det ikke er grunnlag for nedsettelse av reaksjonen i tilfeller der en kommer til at nemndas første vedtak var innholdsmessig riktig. Klageren har da fått en avklaring ved det første vedtaket, og det forhold at saken senere gjenopptas på grunn av at Felles klagenemnd ikke var vedtaksfør ved første gangs behandling, utgjør etter nemndas vurdering ikke en slik tilleggsbelastning at det tas hensyn til ved reaksjonsfastsettelsen.

Felles klagenemnd har funnet at annullering av eksamen og utestenging i to semestre er en riktig reaksjon i denne saken. Felles klagenemnd stadfester reaksjonen fastsatt av klagenemnda ved HK.

Vedtaket er etter ny behandling i samsvar med det Felles klagenemnd kom til i vedtak fattet 02.06.2023, men siden dette vedtaket er ugyldig på grunn av feil sammensetning av nemnda, opphever Felles klagenemnd dette vedtaket og treffer nytt vedtak, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Fredrik Bokstap, Liv Sandvik, Frode Randal, Nils Herman Lien Håre og Amina Louise Persen har fattet slikt enstemmig

v e d t a k:

1. Vedtak fattet av Felles klagenemnd 02.06.2023 oppheves.
2. Vedtak fattet av klagenemnda ved HK i sak 28_2022, om annullering av eksamen og utestenging i to semestre, stadfestes.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Ernst Nordtveit
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 08.05.2024. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet i første rettsinstans, herunder også honorar til saksøkers advokat etter offentlig salærsats, jf. uhl. § 4-11 og § 4-8 femte ledd.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.